

Januari

Stinkend nieskruid

Inschrijven: [Inschrijven voor de gratis nieuwsbrief](#)

Nieuwsbrief van de "Werkgroep Stinzentuin Mildenburg"

Vrijwilligers van het Zuid-Hollands Landschap

O.l.v. René Vervoort en bestaat verder uit
Erik de Boer, Corrie Engelblik, Tienke Bosker

Michael van der Kaay en Peter Moree

Nieuwsbrief Stinzentuin Mildenburg

Redactie: Jan Engelblik

Website: www.stinzentuin-mildenburg.nl

Contact: webmaster@stinzentuin-mildenburg.nl

Uitschrijven: [Uitschrijven van de nieuwsbrief](#)

"Stinzentuin Mildenburg" - bij de ingang van het Mildenburger Bos aan de Donselaer - Oostvoorne

Stinkend nieskruid *Helleboris foetidus*

Het stinkend nieskruid is er vroeg bij dit jaar. Het zijn forse planten, groter dan de wrangwortel, die er op lijkt. In tegenstelling tot de wrangwortel, die nergens naar ruikt, verspreidt het nieskruid een nare geur. De klokvormige bloemen hebben veelal een purperrode rand en worden bezocht door bijen, hommels en zweefvliegen. Voor andere vliegen zijn de knikkende bloemen niet aantrekkelijk. Die halen het liefst stuifmeel en nectar uit horizontale schotelbloemen, waarin ze zich tegelijkertijd kunnen koesteren in de zon.

Stinkend nieskruid en ook wrangwortel zijn giftig. Ze werden vroeger gebruikt ter bestrijding van luizen en wormen, vandaar de oude volksnaam "luiskruid".

De geslachtsnaam *Helleboris* zou afgeleid zijn van *helleborio*, wat "waanzinnig" betekent.

De wortelstok werd in vroeger tijden eerst gemalen en dan gedroogd en daarna opgesnoven. Dat had enorme niesbuien tot gevolg. Men ging er toen vanuit dat niezen de druk op de hersenen verminderde.

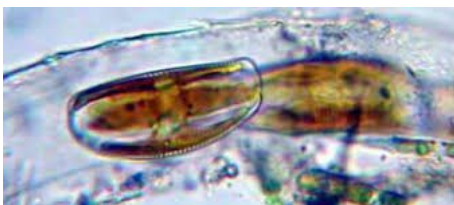
Olie of . . . ja wat eigenlijk?

Bronnen: o.a. "quanta van het vrije veld"- univ. Leiden / IVN Voorne Putten Rozenburg / www.natuurfotografie.nl

Onder het bruggetje naar de bosvijver treffen we op het water vaak een soort oliefilm aan, zoals hieronder op de foto. Dat was de eerste keer dat ik dat zag, best even schrikken, "olie in de natuur, dat hoort toch niet ?!"

Het bleek gelukkig geen olie te zijn, maar kwelwater met een specifiek laagje. Dat water heeft best een lange reis gemaakt door de grond naar de oppervlakte en heeft door het verblijf in de bodem allerlei mineralen opgenomen.

In het water zit ijzer, maar in de duinen en in de Stinzentuin Mildenburg ook kalk.

Bacteriën zetten het ijzer om naar ijzeroxide, of roest.

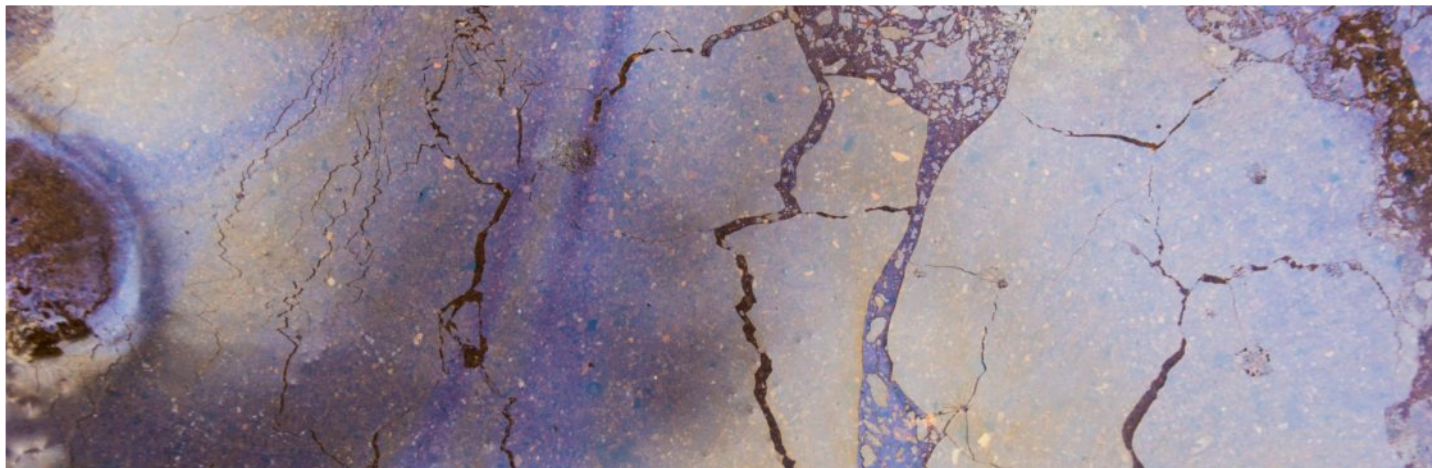
Sommige slotjes hebben door het aanwezige ijzer dan ook vaak een roestkleur.

Er kan ook een kleurig vliesje van fosfaat/ijzermoleculen ontstaan wat de indruk geeft van een olielaagje. (zie foto boven)

vervolg op pagina 3

Een eenvoudige controle om na te gaan of het olie of een laagje op het kwel betreft, is door op het laagje te tikken. Breekt het laagje scherp af, zoals op de foto hieronder, dan is het ijzerkwel.

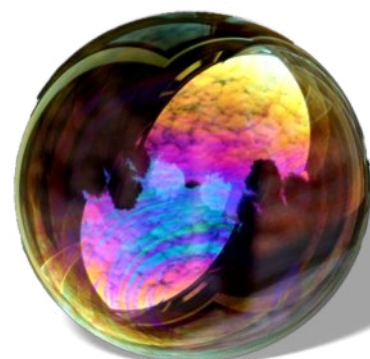
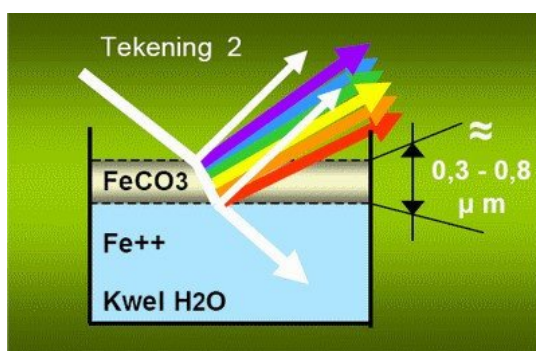
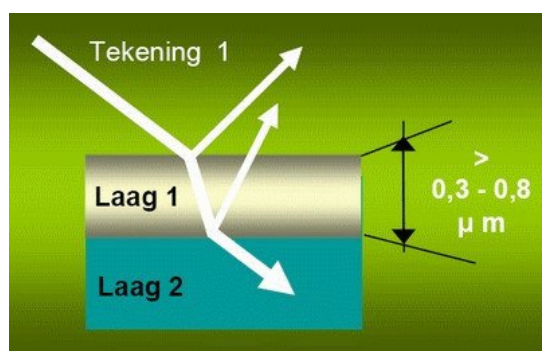
Lichtbreking

Zowel bij olie op het water als bij kwelwater, ontstaat er door terugkaatsing van het licht op het waterlaagje en op de oppervlakte van het toplaagje een lichtbreking. Bij olie op het water is er een relatief dikke toplaag. (Tekening 1 hieronder)

Hoe ontstaan die mooie kleuren ?

We weten uit de kwantummechanica dat lichtdeeltjes of fotonen, zich niet alleen als deeltjes kunnen gedragen, maar ook als golven. Als het vliesje van de fosfaat-ijzermoleculen een dikte heeft van ongeveer de golflengte van het licht, 380 nm / 780nm, dan treedt er bij de terugkaatsing een bijzonder effect op.

Als de lichtdeeltjes-lichtgolven zowel aan de bovenkant als aan de onderkant van het vliesje fosfaat/ijzermolulen worden teruggekaatsd, dan kunnen de lichtgolven met verschillende golflengtes elkaar interfereren, doordat de onderste reflectie iets later is dan de bovenste. (Tekening 2) Daardoor worden sommige kleuren gedoofd en ontstaan met de overgebleven kleuren heel mooi kleureffecten. (constructieve- en destructieve interferentie) In een zeepbel ontstaat het zelfde effect maar dan krachtiger, omdat daar de dikte van het toplaagje steeds wisselt en er heel mooie "regenboog effecten" ontstaan. Ik blijf het een geweldig bijzonder verschijnsel vinden.

(Schema's - Bron: IVN - Voorne Putten Rozenburg)

Zeepbel

Bronnen: o.a. "quanta van het vrije veld"- univ. Leiden / IVN Voorne Putten Rozenburg / www.natuurfotografie.nl

Galanthus Woronowii

In de Georgische regio Adjara wordt 's werelds grootste populatie wilde sneeuwkllokjes aangetroffen. Elke lente trekken honderden dorpingen de bergen in om sneeuwkllokjes te verzamelen. Georgië levert ongeveer 22 miljoen bollen aan de Nederlandse sierteeltsector. 15 miljoen bollen komen uit het wild. 7 miljoen bollen komen uit Turkije. De beschermde en bedreigde plant is het meest verhandelde bolgewas ter wereld. Vroeger kwamen de bollen vooral uit Turkije, sinds de Gouden Eeuw Hollands belangrijkste bollen leverancier. Na het uiteenvallen van de Sovjetunie gingen de Turkse handelaren naar Georgië. Ondanks de strikte regels maken natuurbeschermers zich grote zorgen over de hoeveelheid geëxporteerde bollen.

Sinds de negentiende eeuw zijn sneeuwkllokjes een geliefd bolgewas. Zo geliefd, dat de prijzen in het midden van de twintigste eeuw explodeerden. Liefhebbers of "galanthofielen" betaalden wel vijf- tot zeshonderd euro voor een bol. Er zijn in Europa en West Azië zo'n 2500 sub variëteiten.

Kenners verklaren dat het enorme aantal bollen dat jaarlijks uit de Kaukasus wordt geëxporteerd niet te handhaven is. De illegale handel heeft men echter wel in beeld, maar de hoeveelheid verhandelde bollen niet. Traffic, een handelsorganisatie, werkt daarom aan een "Fairwild" certificatiesysteem.

Paarse schubwortel

Lathraea - Orobanchaceae - bremraapfamilie

Foto: René Vervoort

Paarse schubwortel

Normale bloeitijd: maart - april - mei.

Deze schubwortel stond 10 januari al in bloei (!)

De paarse schubwortel vormt geen chlorofyl, is parasitair en groeit op wortels van hazelaar en els.

Ze onderscheidt zich van de bremrapen (orobanche)

door een wortelstok met vlezige schubben en de klokvormige kelk met 4 gelijke lippen (zie foto) De witachtige wortelstokken worden bedekt door dikke vlezige schubachtige bladeren, waarin onregelmatige putjes zitten. In deze putjes zitten harde haren, die bij aanraking door een insect als een val werken. Vervolgens worden deze insecten gedood en verteerd. De bladeren zitten net onder de grond en vormen waterdruppels, waardoor de grond om het blad zacht wordt. We zijn blij dat we de schubwortel weer aantreffen, want i.v.m. de waterhuishouding moest verleden jaar de greppel uitgegraven worden en dachten we dat de schubwortel was verdwenen. Hij komt op meerdere plaatsen in het Mildenburgerbos voor. Na vruchtzetting verdwijnt het bovenste deel van de plant tot de volgende lente.

Bron: Wikipedia

Foto: archief

